

2021-2022 YILI, FEN LİSESİ 10. SINIFLAR TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ 1. DÖNEM 2. YAZILI

Alp Er Tonga öldi mü
İsiz ajun kaldı mu
Ödlek öçin aldı mu
Emdi yürek yırtılır

1. Yukarıdaki dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Düz uyak düzenindedir.
B) Yarım uyak kullanılmıştır.
C) Rediflere yer verilmiştir.
D) Bir sagudan alınmıştır.
E) Yabancı kelimeler ağırlıklıdır.

2. Divan-ı Lügat-it Türk'le ilgili olarak aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılmış olup içerisinde Türk illerini gösteren harita yer alır.
B) Türkçenin ilk sözlüğü ve dil bilgisi kitabıdır.
C) Arap dilini Türklere öğretmek amacıyla yazılmıştır.
D) Türklerin örf ve gelenekleriyle ilgili önemli bilgiler içermektedir.
E) Türkçenin zenginliğini göstermek için Arapça kaleme alınmıştır.

I. İslami esasları hikmetli bir biçimde halka öğretmek amacıyla yazılmış olan eserde, Yesevilik tarikatı ile ilgili bilgiler, cennet ve cennet betimlemeleri, peygamberimizin hayatı ve mucizeleri yer alır.

II. Eserde yalın ve sade bir dil kullanılmıştır.

III. Eser, sonraki yüzyıllarda edebiyatımızın önemli şahsiyetleri üzerinde önemli etkiler oluşturmuştur.

IV. Yunus Emre, Hacı Bayram Veli, Hacı Bektaşî Veli gibi zatların fikir kaynağı bu yapıttır.

3. Yukarıda sözü edilen yapıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Muhakemetü'l Lügateyn
B) Divanı Hikmet
C) Kutadgu Bilig
D) Divanü Lugati't-Türk
E) Atabetü'l Hakayık

11. yüzyılda Karahanlı Türkçesiyle yazdığı mesnevide aruzu ilk kullanan kişidir. Bu mesnevi ideal devlet yönetimini sembollerle anlatır. Eser aynı zamanda edebiyatımızdaki ilk mesnevi ve siyasetname örneğidir.

4. Yukarıda tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kaşgarlı Mahmut
B) Ahmet Yesevî
C) Yusuf Has Hacıp
D) Mevlana
E) Edip Ahmet Yükneki

5. Aşağıda verilenlerden hangisi ilahinin özelliklerinden biri değildir?

- A) Nazım birimi beyittir.
B) Hem koşma, hem semai biçiminde ve hem hece hem de aruz ölçüsüyle yazılmıştır.
C) Hece ölçüsünde 7, 8 ve 11'li kalıplar tercih edilmiştir.
D) Kendine özgü bir ezgiyle okunur.
E) Yunus Emre ilahi türünde şiirler yazmıştır.

I. Mesnevi nazım şekliyle oluşturulmuştur.

II. Eser, ilk mesnevi örneği sayılır.

III. Didaktik (öğretici) tarzda ve Hakaniye Türkçesi ile yazılmıştır.

IV. Siyasetname türünün Türk edebiyatındaki ilk örneği sayılır.

6. Yukarıda sözü edilen geçiş dönemi eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Atabetü'l Hakayık
B) Divanü Lugati't-Türk
C) Mantıku't-Tayr
D) Kutadgu Bilig
E) Divanı Hikmet

I. Allah aşkının coşkulu bir dille dile getirildiği şiirlerdir.

II. Bektaşilik tarikatının görüşlerini dile getiren şiirlerdir.

III. İnsanın Allah'tan ayrılarak dünyaya geldiği ve tekrar O'na döneceğini anlatan şiirlerdir.

IV. Tarikata yeni giren müritlere tarikat kurallarını öğretmek amacıyla yazılan şiirlerdir.

7. Dini-tasavvufi halk şiiri nazım türlerinden hangisinin açıklaması yukarıda verilmemiştir?

- A) Devriye
B) İlahi
C) Nutuk
D) Şathiye
E) Nefes

*Şiirler, "Kopuz" adı verilen sazla dile getirilmiştir.

*Ölçü olarak ulusal ölçümüz olan "hece ölçüsü" kullanılmıştır.

*Nazım birimi "dörtlük"tür.

*Ary bir dil kullanılmıştır.

*Dizelere genel olarak yarım uyak hâkimdir.

*Daha çok doğa, aşk ve ölüm konuları işlenmiştir.

8. Aşağıdakilerden hangisi yukarıda özellikleri verilen edebiyat dönemine ait ürünlerden biri değildir?

- A) Koşuk
B) Şarkı
C) Sav
D) Sagu
E) Destan

Aşkın aldı benden beni
Bana seni gerek seni
Ben yanarım dün ü günü
Bana seni gerek seni

Yunus Emre

9. Dörtlükten hareketle Oğuz Türkçesi ile yazılan ilk ürünlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Beşerî aşk işlenmiştir.
B) Süslü bir anlatım vardır.
C) Tasavvufun etkisi görülmektedir.
D) Aruz ölçüsü kullanılmıştır.
E) Nazım biçimi koşmadır.

10. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde Dini-Tasavvufi Halk şiiri nazım türleri bir arada verilmiştir?

- A) İlahi-varsâğı-deme-nefes-rubai
B) İlahi-nutuk-nefes-deme-devriye
C) Nutuk-semâi-ilahi-nefes-deme
D) Deme-şathiye-nutuk-müstezat- nefes
E) Şathiye-nutuk-devriye-semâi-nefes

11. Yunus Emre ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Dinî-tasavvufi şiirin en önemli şairidir.
B) Şiirlerinde işlediği ana tema, Allah ve insan sevgisidir.
C) Halka, halkın diliyle seslenmiş ve ilahileri çok ilgi görmüştür.
D) Şiirlerinde genelde hece ölçüsünü kullanmıştır.
E) Şiirlerinin toplandığı bir "Divan"ı ve tasavvufi temaları içeren "Divan-ı Hikmet" isimli bir mesnevisi vardır.

Yunus okur diller ile
Ol kumru bülbüller ile
Hakk'ı seven kullar ile
Çağırayım Mevla'm seni

12. Yukarıdaki şiir için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Halkın konuştuğu, sade anlaşılır dille yazılmış.
B) Yarım kafiye ve redif kullanılmış.
C) Anonim halk edebiyatının izleri görülür.
D) Uyak düzeni, düz kafiye şeması şeklindedir.
E) 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır.

Maydanoz ot değil mi?
Yaprağı dört değil mi?
Ben yârimden ayrıldım
Bu bana dert değil mi?

13. Dörtlükle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kesik mani örneğidir
B) 7'li hece ölçüsüyle oluşturulmuştur
C) Yarım kafiye kullanılmıştır.
D) Kafiye örgüsü "aaxa" şeklindedir.
E) İlk iki dize doldurma dizedir.

14. Aşağıdakilerden hangisi "mesnevi" nazım şeklinin özelliklerinden biri değildir?

- A) Beyit sayısı 3-15 arasındadır.
B) Her beyit kendi arasında kafiyelenir.
C) Genellikle aruzun kısa kalıplarıyla yazılır.
D) Edebiyatımıza İran edebiyatından geçmiştir.
E) Genellikle hikâye edilmeye uygun konular işlenir.

15. Kasideler, din ve devlet büyüklerini(I) öven ve devrin yöneticisine sunulan şiirlerdir. Şair şiirine doğayı veya bir şehri tasvirle başlar ki bu bölüme nesip veya teşbib(II) adı verilir. Şair daha sonra şiirini sunacağı devlet büyüğünü abartılı bir dille över ki bu bölüme girizgâh(III) denir. Kasidenin içinde şairin tercihine bırakılmış bir gazel bulunur, buna da tegazzül(IV) denir. Şairin kendini övdüğü fahriye bölümü ile devam eden şiir, dua ile sona erer(V).

Kaside ile ilgili bilgilerin verildiği bu parçada numaralanmış ifadelerden hangisinde bilgi yanlışı vardır?

- A)I B)II C)III D)IV E)V

Özellikle Azerbaycan sahasının, bazı edebiyat otoritelerince de Türk edebiyatının en büyük şairi, dünya edebiyatının da en büyük lirik şairlerinden kabul edilir. Asıl adı Mehmed bin Süleyman'dır. Şairin 888/1483 yılında Bağdat yakınlarındaki Hille bucağında dünyaya geldiği sanılmaktadır. Âşıkane şiirin edebiyatımızdaki en büyük temsilcisi kabul edilir. Bütün şiirlerinde aşkı ve aşkın hâllerini coşkun bir lirizmle ifade eder. Doğduğu muhitten hiç ayrılmamış, İstanbul'a hiç gelmemiştir. Naat türünde kaleme aldığı "Su Kasidesi" oldukça meşhurdur.

16. Bu parçada tanıtılan divan şairi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Baki B) Nedim C) Nabi
D) Fuzûlî E) Nef'î

İki elim gitmez oldu yüzümden
Ah ettikçe yaşlar gelir gözümden
Kusurumu gördüm kendi özümden
Bir dost bulamadım gün akşam oldu

17. Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
B) Hece ölçüsüyle söylenmiştir.
C) Redif ve kafiye birlikte kullanılmıştır.
D) Kafiye düzeni çapraz kafiye şeklindedir.
E) Halk şiiri geleneğinin etkisi görülmektedir.

